

การประยุกต์ใช้การจัดรูปที่ดินเพื่อการพัฒนาที่ดิน
ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ :
การศึกษาที่ดินบริเวณคลองหลบคลา
ถนนพระราม 9 กรุงเทพมหานคร

นางสาวนทยารัตน์ อุภาส

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญากราว根แผนภาคและเนื่องมหาบัณฑิต

ภาควิชากราว根แผนภาคและเนื่อง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-372-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

工1644911X

THE APPLICATION OF LAND READJUSTMENT TECHNIQUE FOR
DEVELOPING LAND OF CROWN PROPERTY BUREAU :
A CASE STUDY OF KLONG PLUPPLA ,
RAMA IX ROAD , BANGKOK
METROPOLIS AREA

MISS HATAIRUT JUPAS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning
Department of Urban and Regional Planning
Graduate School
Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-372-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การประยุกต์ใช้การจัดรูปที่ดินเพื่อการพัฒนาที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วน-
 พระมหากษัตริย์ : กรณีศึกษาที่ดินบริเวณคลองแพลับพลา ถนนพระราม 9
 กรุงเทพมหานคร
 โดย นางสาวทักษรัตน์ อุภาส
 ภาควิชา ภารวางแผนภาคและเมือง
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรณวงศ์กิษฐ์ เมฆวิชัย

บัญชีวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัญชี

นัน พะ- คณบดีวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ถุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ วิเชียรน้อย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรณวงศ์กิษฐ์ เมฆวิชัย)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.นพนันท์ ตาปนาณกุล)

พิมพ์ต้นฉบับปกด้วยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสีเขียวที่พิมพ์แล้วเดียว

หทัยรัตน์ ยุภาศ การประยุกต์ใช้การจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาที่ดินสำนักงานทรัพย์สิน-
ส่วนพระมหากษัตริย์ : กรมศึกษา ที่ดินบริเวณคลองพลับพลา พระรามที่ 9 กรุงเทพมหานคร
LAND READJUSTMENT TECHNIQUE FOR DEVELOPING LAND OF CROWN PROPERTY
BUREAU : A CASE STUDY OF KLONG PLUPPLA , RAMA IX ROAD BANGKOK
METROPOLIS AREA (BMA) อ.ที่ปรึกษา : พศ.ดร.บรรณศิริภิญญา เมฆวิชัย , 177 หน้า.
ISBN 974-632-372-5

การศึกษารังสรรค์แนวคิดประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ที่จะนำเอาวิธีการจัดรูปที่ดิน เพื่อพัฒนาเมืองมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนการใช้ที่ดินในเขตเมือง โดยใช้พื้นที่ในเขตเมืองกรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ทดลองศึกษา พร้อมทั้ง เป็นการหาข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาและดำเนินการจัดรูปที่ดินในบริเวณนี้ ต่อไปในอนาคต

จากการศึกษาทราบว่า การที่จะนำเอาวิธีการจัดรูปที่ดินมาใช้ในการพัฒนาพื้นที่ศึกษานั้น มีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง เนื่องจากลักษณะของพื้นที่มีความเหมาะสม ผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความเข้าใจในผลดัชนของการจัดรูปที่ดิน แต่สำหรับในพื้นที่เมืองอื่นๆ แล้ว จะต้องมีความพร้อมที่จะเป็นต่อความสำเร็จของการจัดรูปที่ดินก่อน โดยบังจัดดังกล่าว ได้แก่ (1) โครงสร้างทางกฎหมาย (2) การให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐบาลอย่างจริงจัง ทั้งในด้านงบประมาณและการให้ค่านะเนาต่างๆ แก่องค์กรที่สนใจเรื่องการจัดรูปที่ดินทั้งภาครัฐและเอกชน (3) ความร่วมมือและการยอมรับจากประชาชน (4) งบประมาณการเงิน

ขอเสนอแนะสำหรับการศึกษาและการจัดรูปที่ดินต่อไปในอนาคต ได้แก่ การนำเอาการจัดรูปที่ดินไปใช้กับพื้นที่อื่นๆ ให้มากขึ้น เช่นพื้นที่ชานเมือง พื้นที่สำหรับพักอาศัยให้แก่ผู้รายได้น้อย ฯลฯ เพื่อให้ได้เงินที่น่าสนใจและจะเป็นประโยชน์สำหรับที่พัฒนาการของ การจัดรูปที่ดินต่อไป นอกจากนั้น ได้แก่ การเตรียมการทางด้านทรัพยากรบุคคลให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดรูปที่ดินให้มากขึ้น เช่น เจ้าหน้าที่ในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง, ประชาชนทั่วไป, เจ้าของที่ดิน ฯลฯ เป็นต้น

C 535184: MAJOR URBAN AND REGIONAL PLANNING
KEY WORD:

THE APPLICATION / LAND READJUSTMENT / KLONG PLUPPLA / LAND
OF CROWN PROPERTY BUREAU / BANGKOK METROPOLIS AREA

HATAIRUT JUPAS : THE APPLICATION OF READJUSTMENT TECHNIQUE FOR
DEVELOPING LAND OF CROWN PROPERTY BUREAU : A CASE STUDY OF KLONG
PLUPPLA , RAMA IX ROAD , BANGKOK METROPOLIS AREA (BMA)

THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. BANNASOPHIT MEKVICHAI , Ph.D 155 pp.
ISBN 974-632-327-5

The objective of the study was to study the feasibility of introducing land readjustment concept to land use planning in urban area by case study which was urban area in Bangkok Metropolis. In addition , it attempts to give some suggestions for the others studying and land readjustment project that will be take place in the future.

The results from the study found that it was highly feasibility to use land readjustment technique in the study area because it was suitable and the people in this area understand it , but for the other urban areas , it must be improved the essential factors which was very important for the accomplishment of land readjustment. Those factors were (1) The structure of law , (2) The collaboration between government and private sectors concerning the land readjustment matter , (3) The cooperation and acceptance of the people and (4) The budget for implementation

The suggestions for the future studying and land readjustment project such as in the suburb area , low income residential area, ect. beside of this , a well-preparation for a personnel resources must be include , the town planning and developing Agency's staff , Publicity and the land-lords , ect.

ภาควิชา.....Urban...and...Regional...Planning ลายมือชื่อนักศึกษา..... พากะกาน กุญชร

สาขาวิชา..... Urban Planning ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา..... 1974 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับคำชื่นชม การสนับสนุน และการช่วยเหลือจากบุคคลหลาย ๆ ท่าน ในที่สุดเจ้าของราบที่ประคุณ พศ.ดร.บรรณศักดิ์ เนเพวัชย์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้การชื่นชมในการจัดทำมาตลอด บิดา นารดา บุพการี ที่เข้าพเจ้า เดครพรากษิ่งชีวิต ผู้ให้ความรัก ความอบอุ่น และเอาใจใส่เข้าพเจ้าเสมอมา คุณทรงวุฒิ อุทัยพันโน ผู้บังคับบัญชา ผู้ชื่นชมเห็นความสำคัญของการศึกษา ได้เปิดโอกาสและสนับสนุนการเรียนจนสำเร็จ คุณวาระพงษ์ สุคันธ์, คุณอิทธิพงศ์ ตันมูล, คุณประสาน พกสังข์ เพื่อนผู้สนับสนุนใจให้ความช่วยเหลือ ในการทำ คุณเจิดพงษ์ นุชวิโลก เพื่อเน้นคุณภาพได้และห่วงใย คุณลักษณ์ ช่าวสوان เพื่อนรุ่นน้อง ผู้ให้ความช่วยเหลือและเป็นครูในรายละเอียดของการเรียนจนผ่านมาได้ด้วยดี ขอขอบคุณสำนักงานทรัพยากรัฐวิสาหกิจ ซึ่งได้ให้ข้อมูลเพื่อเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้เป็นอย่างดี คณบดี คณบุคลากร อาจารย์ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณบดี คณบุคลากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่ประสันติประสาทวิชาความรู้แก่เข้าพเจ้าจนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จด้วยดี

นางสาวทักษิณ ยกฤต

เมษายน 2538

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๔
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๕
กิจกรรมประเทศ.....	๖
สารบัญตาราง.....	๗
สารบัญแผนที่.....	๘
สารบัญแผนผัง.....	๙
สารบัญแผนภาพ.....	๑๐

บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
--------------------------	----------

ความเป็นมาของปัญหา.....	๑
-------------------------	---

วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	๓
------------------------------	---

ชนิดศึกษา.....	๓
----------------	---

วิธีการศึกษา	๔
--------------------	---

ขอบเขตการศึกษา.....	๖
---------------------	---

เหตุผลในการเลือกชนิดศึกษา.....	๗
--------------------------------	---

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	๗
---	---

บทที่ ๒ หลักการและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องในการศึกษา.....	๙
---	----------

การจัดรูปที่ดินในเขตเมือง.....	๙
--------------------------------	---

1. ประวัติความเป็นมาของการจัดรูปที่ดิน.....	๙
---	---

(Land Readjustment)

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๔
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๕
กิติกรรมประกาศ.....	๖
สารบัญตาราง.....	๗
สารบัญแผนที่.....	๘
สารบัญแผนผัง.....	๙
สารบัญแผนภาพ.....	๑๐
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
ความเป็นมาของปัญหา.....	๑
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	๓
ผู้เขียน.....	๓
วิธีการศึกษา	๔
1. ศึกษาจากเอกสาร.....	
2. ศึกษาจากภาคสนาม.....	
3. สังภาษณ์และสอบถามบุคคล.....	
ขอบเขตการศึกษา.....	๖
เหตุผลในการเลือกพื้นที่ศึกษา.....	๗
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	๗
บทที่ ๒ หลักการและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องในการศึกษา.....	๙
การจัดรูปที่ดินในเขตเมือง.....	๙
1. ประวัติความเป็นมาของการจัดรูปที่ดิน.....	๙
(Land Readjustment)	

	หน้า
2. ปรัชญาการจัดรูปที่ดิน.....	12
3. หลักการการจัดรูปที่ดิน.....	15
4. สรุปหลักการการจัดรูปที่ดิน.....	22
5. การพิจารณาเลือกพื้นที่สำหรับดำเนินการจัดรูปที่ดิน.....	22
6. ขั้นตอนการดำเนินการจัดรูปที่ดิน.....	22
7. ประเภทขององค์กรที่จะจัดทำการจัดรูปที่ดิน.....	25
8. ประเภทของโครงการพัฒนาพื้นที่โดยใช้วิธีการจัดรูปที่ดิน.....	28
9. ข้อดีและข้อเสีย ของการจัดรูปที่ดิน.....	29
10. การนำเอาการจัดรูปที่ดินไปใช้ในประเทศไทยต่าง ๆ.....	32
- ประเทศไทย.....	32
- ประเทศไทย.....	35
- ประเทศไทย.....	39
- ประเทศไทย.....	43
- ประเทศไทย.....	46
แนวความคิดในการจัดรูปปัมชันที่เหมาะสม.....	49
นโยบายการพัฒนาของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.....	52

บทที่ ๓ การศึกษาและสำรวจสภาพพื้นที่ศึกษา	
สภาพโดยทั่วไป.....	55
เนื้อที่และการแบ่งแปลงที่ดิน.....	58
ทำเล ที่ตั้ง.....	58
โครงข่ายการสัญจร , การคมนาคม และระบบขนส่งมวลชน.....	64
1. โครงข่ายการสัญจรภายในและการ เข้า-ออก พื้นที่.....	64
2. เส้นทางการคมนาคมโดยรอบพื้นที่.....	66

	หน้า
3. ระบบขนส่งมวลชน.....	66
การใช้ป้ายชื่นฯในพื้นที่.....	69
1. เพื่อการอยู่อาศัย.....	69
2. เพื่อเกษตรกรรม.....	69
3. พื้นที่ว่างไม่ได้ใช้ป้ายชื่นฯ ฯ.....	69
4. พื้นที่สาธารณะป้ายชื่นฯ.....	70
ลักษณะอาคารบ้านเรือน.....	70
การณ์ลักษณะและการครอบครองพื้นที่.....	70
ราคาค่าเช่าที่ดิน.....	74
สัญญาเช่า.....	74
ราคาที่ดิน.....	74
ระบบสาธารณูปโภค และบริการพัฒนา.....	75
ลักษณะทางด้านประชากร.....	75
ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม.....	77
นโยบายการพัฒนาที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินฯในปัจจุบัน.....	78
การใช้ป้ายชื่นฯในบริเวณโดยรอบพื้นที่ศึกษา.....	79
บทบาทของพื้นที่ศึกษาต่อพื้นที่เมืองโดยรอบ.....	79
แนวโน้มศักยภาพในการพัฒนาของพื้นที่ศึกษา.....	81

บกท. 4 การวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่ศึกษา	
แนวความคิดในการนำวิธีการจัดครุภัติในมาประยุกต์ใช้กับพื้นที่ศึกษา.....	89
เป้าหมายในการวางแผนการใช้ที่ดิน.....	95
การดำเนินการจัดรูปที่ดินในพื้นที่ศึกษา.....	96
1. กำหนดแผนการดำเนินงาน.....	100
2. การจัดทำแผนหลัก.....	102

บทที่ 5 การประเมินผลการประยุกต์การจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ดิน ผลที่ได้รับจากการศึกษา.....	133
1. จำนวนเนื้อที่ดินก่อนและหลังการจัดรูปที่ดิน.....	133
2. อัตราส่วนการสละที่ดิน.....	134
3. ผลค่าของที่ดินภายหลังการจัดรูปที่ดิน.....	135
4. ทำเลที่ตั้งและปริมาณของแปลงที่ดินภายหลังการจัดรูปที่ดิน.....	142
5. ลักษณะการคืนทุน.....	142
6. เงินทุนในการค้ำเนินการ.....	143
ผลการศึกษา กับหลักการจัดรูปที่ดิน.....	147
ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการนำวิธีการจัดรูปที่ดินมาประยุกต์ใช้กับ พื้นที่ศึกษา.....	148
1. ภาคเอกชนหรือเจ้าของที่ดิน.....	148
2. ภาครัฐ และพนักงานเมืองโดยรอบ.....	149
 บทที่ 6 ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ	
ข้อสรุปผลการศึกษา.....	152
ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการศึกษา.....	157
ข้อเสนอแนะ.....	157
 รายงานอ้างอิง.....	160
ประวัติผู้เขียน.....	163

	หน้า
1.) แผนการใช้ประโยชน์ที่ดินและปรับปรุงที่ดิน.....	102
2.) แผนสำหรับสิ่งบริการชั้นฐาน.....	103
ก. สถานสาธารณูปโภค.....	103
กก. ถนนภายในและทางสัญจร.....	104
3.) แผนสำหรับสาธารณูปโภค.....	105
ก. ระบบบำบัดน้ำเสีย.....	105
ข. ระบบระบายน้ำและการบีบองกันน้ำท่วม.....	105
ค. ระบบไฟฟ้า.....	106
ง. น้ำประปา.....	106
จ. โทรศัพท์สาธารณะ.....	106
4.) แผนสำหรับห้องส่งงานไว้จัดทำประโยชน์.....	107
5.) แผนสำหรับสิ่งบริการอื่น ๆ.....	107
- ภูมิสถาปัตยกรรม.....	107
3. การประเมินราคาของงาน	112
(Estimation of the works cost)	
4. อัตราส่วนการสลับที่ดินโดยเฉลี่ย.....	115
(Contribution Ratio)	
5. แผนด้านการเงิน (Financial Plan).....	122
6. แผนระยะเวลาการดำเนินงาน (Timing Scal).....	124
7. การประเมินผลค่าที่ดินหลังการจัดรูปที่ดิน.....	127
8. การวางแผนผังที่ดินเพื่อการจัดรูปที่ดิน.....	130
9. การออกแบบแบบแผนผังรูปร่างแปลงที่ดินใหม่.....	132

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2.1 แสดงสัดส่วนพื้นที่การจัดรูปที่ดินในประเทศไทยปัจจุบัน.....	11
2.2 แสดงวิธีจัดรูปที่ดิน.....	14
2.3 แสดงหลักการการจัดรูปที่ดิน.....	17
2.4 ปรับสภาพและกลไกการจัดรูปที่ดิน.....	19
2.5 แสดงชั้นตอนการจัดรูปที่ดิน.....	26
2.6 แสดงชั้นตอนการจัดรูปที่ดิน.....	27
3.10 แสดงการขยายตัวของกรุงเทพฯ ตามเส้นทางโครงข่ายการคมนาคม...	
4.1 แสดงการขยายตัวของกรุงเทพฯ ตามเส้นทางการขนส่งมวลชน.....	92

ศูนย์วิทยทรัพยากร
อุปราชกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงเนื้อที่และการแบ่งแปลงที่ดิน (ก่อนการจัดรูปที่ดิน).....	59
3.2 แสดงเนื้อที่ของพนักศึกษา เปรียบเทียบกับจำนวนเนื้อที่ของ แขวงวังทองหลางและเขตบางกะปิ.....	63
3.3 แสดงสัดส่วนการใช้การประโยชน์ที่ดิน (ก่อนการจัดรูปที่ดิน).....	71
3.4 แสดงเนื้อที่ , จำนวนผู้ครอบครอง และอัตราส่วนร้อยละ.....	73
3.5 แสดงราคาประเมินที่ดิน.....	76
4.1 แสดงขั้นตอนการดำเนินการจัดรูปที่ดินในทางกฎหมาย และขั้นตอนการจัดรูปที่ดินในพนักศึกษา.....	97
4.2 แสดงการเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดิน ก่อน-หลัง การ จัดรูปที่ดิน.....	110
4.3 แสดงปริมาณงานและการประเมินราคากองงานเพื่อกำหนด.....	113
4.4 แสดงการประเมินราคาก่อท่อกแทน.....	114
4.5 แสดงเนื้อที่ดินในแต่ละแปลงในพนักงานและหลังการสละที่ดิน.....	117
4.6 แสดงแผนการใช้จ่ายและรายได้คืนจากการจัดรูปที่ดินในพนักศึกษา.....	123
4.7 แสดงแผนการดำเนินการจัดรูปที่ดินในพนักศึกษา.....	123
5.1 แสดงเนื้อที่ดินก่อนและหลังการจัดรูปที่ดิน.....	125
5.2 แสดงหมายเลขอแปลงและ เนื้อที่ดินแต่ละแปลง (หลังการจัดรูปที่ดิน)....	136
5.3 แสดงแผนการเงินประจำปี.....	144
5.4 แสดงตัวอย่างแผนการเงินประจำปี.....	146

สารบัญแผนผัง

แผนผังที่	หน้า
1.1 แสดงที่ดินแปลงย่อยในพื้นที่ศึกษา (ก่อนการจัดรูปที่ดิน)	5
3.2 แสดงแนวเขตทางด่วนตัดผ่านพื้นที่.....	57
3.3 แสดงที่ดินของพื้นที่ศึกษาในเขตบางกะปิ.....	65
3.4 แสดงที่ดินและการเข้าถึง พื้นที่ศึกษา.....	67
3.5 แสดงถนนสายหลังโดยรอบพื้นที่ศึกษา.....	68
3.6 แสดงอาคาร สำนักงาน โดยรอบพื้นที่ศึกษา.....	80
3.7 แสดงโครงการจัดรูปที่ดินบริเวณถนนพระราม9 โดยไจก้า.....	82
3.8 แสดงการจัดรูปที่ดินบริเวณถนนพระราม9 (เฉพาะส่วนที่ ดำเนินการโดยสำนักผังเมือง)	84
3.9 แสดงที่ดินของพื้นที่ศึกษา กับพื้นที่โครงการจัดรูปที่ดินโดยไจก้า.....	85
3.10 แสดงการขยายตัวของเมือง ตามเส้นทางขนส่งมวลชน (Mass Transit)	87
4.1 แสดงแผนผังการใช้ที่ดินในอนาคต.....	109
4.2 แสดงสภาพการแบ่งแปลงที่ดินก่อนการจัดรูปที่ดิน.....	129
4.3 แสดงการจัดสาธารณูปโภค ถนนและโครงการ จัดรูปที่ดิน.....	130
4.4 แสดงการวางแผนการใช้ที่ดินในอนาคต.....	131
4.5 แสดงการจัดรูปแปลงที่ดินใหม่ (Land Replotting)	132